

PRZEGLĄD WYBORCZY

Biuletyn informacyjny

7-8/2005

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Bohdan Szcześniak
Alicja Kicińska
Marcin Lisiak
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Grzegorz Gąsior

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI

Str.

- * Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej 5
 - * Przygotowania do wyborów do Sejmu i Senatu oraz Prezydenta RP 5
 - * Informacje i sprawozdania finansowe partii politycznych 7
 - * Bieżące wyjaśnienia w sprawach stosowania przepisów prawnych 8

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

- * Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 11 posiedzeń w dniach 4, 11, 18 i 25 lipca oraz 1, 8, 16, 22, 25, 26 i 29 sierpnia 2005 r.
- * Państwowa Komisja Wyborcza kontynuowała przygotowania do wyborów do Sejmu i do Senatu oraz Prezydenta RP. W szczególności uchwałami z dnia 18 lipca 2005 r. powołała okręgowe komisje wyborcze dla przeprowadzenia wyborów. Zgodnie z przepisami odpowiednio art. 44 ust. 1-3 Ordynacji wyborczej i art. 15 ust. 1-3 ustawy o wyborze Prezydenta RP, w skład komisji weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości: 374 sędziów do komisji powołanych do przeprowadzenia wyborów parlamentarnych oraz 260 sędziów powołanych do przeprowadzenia wyborów prezydenckich.

Podjęte zostały inne przewidziane w ustawach uchwały i prace wyborcze, a zwłaszcza ustalono wzór karty do głosowania, sposób drukowania kart i ich dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym, wydano wytyczne dla komisji wyborczych w sprawie przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i senatorów, przygotowania i przeprowadzenia głosowania oraz ustalania wyników głosowania i wyborów, zasady i sposób wykorzystania elektronicznego systemu przesyłania i przetwarzania danych o wynikach głosowania i wyborów. Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej w tych sprawach są ogłoszone w Monitorze Polskim Nr 41, poz. 552; Nr 44, poz. 603; Nr 45, poz. 613-615; Nr 46, poz. 635; Nr 48, poz. 660-661; Nr 49, poz. 668-670, Nr 51, poz. 707; Nr 52, poz. 714.

- * W związku z pytaniami dotyczącymi prowadzenia kampanii wyborczej w wyborach Prezydenta w czasie obowiązywania ciszy wyborczej w wyborach do Sejmu i Senatu – Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do podmiotów wyborczych z następującym apelem.

„Mając na uwadze kalendarz wyborczy związany z zarządzeniem na dzień 9 października 2005 r. wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej i fakt, że w dniu 25 września 2005 r. odbędą się w naszym kraju wybory posłów na Sejm oraz wybory do Senatu RP, w których to wyborach uczestniczyć będą komitety wyborcze związane z partiami politycznymi, popierającymi także określonych kandydatów w wyborach Prezydenta RP oraz uwzględniając, że w wyborach parlamentarnych obowiązuje od godziny 24.00 dnia 23 września b.r. do godziny 20.00 dnia 25 września b.r. tzw. cisza wyborcza Państwowa Komisja Wyborcza zwraca się – w imię zachowania jasnych reguł gry wyborczej i dobrze pojętej kultury politycznej – do wszystkich komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta RP, aby zrezygnowały z prowadzenia kampanii wyborczej w tych wyborach od godziny 24.00 dnia 23 września 2005 r. do godziny 20.00 dnia 25 września 2005 r., w szczególności w postaci

rozpowszechniania audycji wyborczych w programach publicznych i niepublicznych nadawców radiowych i telewizyjnych.

Prowadzenie kampanii wyborczej kandydata na Prezydenta RP powiązanego z podmiotem uczestniczącym w wyborach parlamentarnych mogłoby być odczytane przez wyborców jako agitacja wyborcza na rzecz tego podmiotu w wyborach do Sejmu i do Senatu, powodując przekonanie o naruszeniu zasady równego traktowania i równych szans wyborczych wszystkich uczestników wyborów. Z kolei wskazana zasada równości, tym razem odniesiona do wyborów na Prezydenta RP, przemawia za tym, aby od kampanii wyborczej we wskazanym wyżej okresie powstrzymały się także komitety wyborcze kandydatów niepowiązanych z jakąkolwiek partią uczestniczącą w wyborach parlamentarnych.

Sytuacji takiej, jaka występuje w roku wyborczym 2005, nie przewidział ustawodawca w ordynacjach wyborczych, regulujących tryb przeprowadzania obu rodzajów wyborów. Państwowa Komisja Wyborcza nie jest władna w drodze interpretacji przepisów tych ordynacji wprowadzić zakaz kampanii wyborczej w wyborach prezydenckich w dniu 24 i 25 września b.r., albowiem wprowadzając taki zakaz wkroczyłaby w sferę stanowienia prawa, ale uznaje za niezbędne wystąpić z niniejszym apelem. Są bowiem okoliczności, w których, obok litery ustawy należy uwzględniać także ducha prawa.”

- * Po zakończeniu procedury rejestracji okręgowych list kandydatów na posłów Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 150 ust. 1-3 Ordynacji wyborczej ustaliła zasady losowania i w dniu 26 sierpnia 2005 r. przeprowadziła losowanie jednolitych numerów dla list okręgowych.

W losowaniu uczestniczyły listy okręgowe komitetów wyborczych zarejestrowane więcej niż w jednym okręgu wyborczym (tj. listy 18 komitetów). W pierwszej kolejności losowane były numery dla list tych komitetów, które zarejestrowały je we wszystkich okręgach wyborczych, a w drugiej kolejności numery dla list pozostałych komitetów wyborczych. Losowanie przeprowadzone zostało w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej przez sędziów Jana Kasprzaka i Stanisława Zabłockiego pod kierunkiem przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej sędziego Ferdynanda Rymarza. Wylosowano następujące numery list:

1. Komitet Wyborczy Ruch Patriotyczny
2. Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy
3. Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin
4. Komitet Wyborczy Partii Demokratycznej – demokraci.pl
5. Komitet Wyborczy Socjaldemokracji Polskiej

6. Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość
7. Komitet Wyborczy Sojusz Lewicy Demokratycznej
8. Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP
9. Komitet Wyborczy Polskiej Partii Narodowej
10. Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego
11. Komitet Wyborczy Centrum
12. Komitet Wyborczy Platformy Janusza Korwin – Mikke
13. Komitet Wyborczy Wyborców – Ogólnopolska Koalicja Obywatelska
14. Komitet Wyborczy Polskiej Konfederacji – Godność i Praca
15. Komitet Wyborczy Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej
16. Komitet Wyborczy Partii Inicjatywa RP
17. Komitet Wyborczy Dom Ojczysty
18. Komitet Wyborczy Narodowego Odrodzenia Polski

Odpowiednio Okręgowe Komisje Wyborcze w Bydgoszczy, Łodzi, Opolu i Gliwicach zgodnie z art. 151 Ordynacji wyborczej przyznały kolejny nr 19 listom kandydatów zarejestrowanym wyłącznie w tych okręgach wyborczych, tj. liście Komitetu Wyborczego Stronnictwa Pracy – w okręgu wyborczym nr 4 w Bydgoszczy, liście Komitetu Wyborczego Wyborców Społeczni Ratownicy – w okręgu nr 9 w Łodzi, liście Komitetu Wyborczego Wyborców „Mniejszość Niemiecka „ – w okręgu nr 21 w Opolu liście Komitetu Wyborczego Wyborców „Mniejszości Niemieckiej Śląska” – w okręgu nr 29 w Gliwicach.

- * Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawą o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857, z późn. zm.):
- rozpatrzyła i zbadała informacje finansowe 7 partii politycznych o otrzymanej przez nie subwencji w 2004 r. i wydatkach poniesionych z tej subwencji (art. 34 i 34a). W wyniku dokonanych badań przyjęte zostały bez zastrzeżeń informacje 4 partii (Unii Wolności, Sojuszu Lewicy Demokratycznej, Samoobrony RP, Prawa i Sprawiedliwości) zaś informacje 3 partii przyjęte ze wskazaniem stwierdzonych uchybień (Ligi Polskich Rodzin, Krajowej Partii Emerytów i Rencistów, Partii Ludowo – Demokratycznej);
 - rozpatrzyła i zbadała sprawozdania 79 partii politycznych o pozyskanych w 2004 r. środkach finansowych i wydatkach poniesionych z Funduszu Wyborczego (art. 38 i 38a).

W wyniku dokonanych analiz i badań sprawozdania 64 partii politycznych przyjęto bez zastrzeżeń, sprawozdania 8 partii – ze wskazaniem stwierdzonych uchybień, a sprawozdania 7 partii PKW odrzuciła z powodu naruszenia ustawowo wymaganych przepisów, m. in. przekroczenia dopuszczalnej wysokości wydatków, pozyskiwania środków z niedozwolonych źródeł, niewłaściwego sposobu wpłaty środków finansowych.

- * Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła także bieżących wyjaśnień w sprawach stosowania przepisów prawnych i realizacji zadań wyborczych.
- w sprawie rachunków bankowych partii politycznych wyjaśniła, że rodzaje rachunków jakie może posiadać partia polityczna określają przepisy ustawy o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy, partia polityczna tworzy stały Fundusz Wyborczy w celu gromadzenia środków z przeznaczeniem na finansowanie udziału partii politycznej w wyborach. Wpłaty dokonane na Fundusz Wyborczy z naruszeniem przepisów prawa powinny być zaksięgowane na odrębnym koncie wpływów nieprawidłowych, a następnie zwrócone darczyńcy w terminie określonym w art. 39a ust. 2 ustawy o partiach politycznych.

Jeżeli nie jest możliwy zwrot tych wpłat (np. z powodu braku danych wpłacającego), środki pieniężne w wysokości pozostającej na tym koncie księgowym powinny być zablokowane na rachunku Funduszu Wyborczego, by nie zostały zużyte na finansowanie wyborów.

Partia polityczna, która jest posiadaczem Funduszu Wyborczego może także przekazać kwotę nieprawidłowo pozyskaną na konto urzędu skarbowego, właściwego dla jej siedziby, jako sumę depozytową na poczet przepadku korzyści majątkowych na rzecz Skarbu Państwa.

W obydwu przypadkach pełnomocnik finansowy Funduszu Wyborczego jest zobowiązany do wykazania w sprawozdaniu z wpływów i wydatków Funduszu Wyborczego za 2005 r. kwoty wpłat pozyskanych z naruszeniem prawa, ze wskazaniem, czy środki te pozostają na rachunku Funduszu Wyborczego, czy też zostały przekazane do depozytu skarbowego. Co do możliwości utworzenia rachunku pomocniczego dla gromadzenia wpłat nieprawidłowych, Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, iż w świetle przepisów ustawy, Fundusz Wyborczy jest jednym rachunkiem bankowym scentralizowanym, a w związku z tym otwieranie rachunków pomocniczych jest nieuprawnione.

- w sprawie stosowania w zakresie spraw wyborczych zamówień publicznych wyjaśniła, że przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych nie mają zastosowania przy wydatkowaniu środków na realizację zadań wyborczych przez partię polityczną. Pogląd taki uzasadnia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 marca 2000 r. (sygn. Pp 1/99 OTK Nr

2 z 2000 r.), zgodnie z którym ograniczenia w korzystaniu z wolności tworzenia i działania partii politycznych mogą wynikać jedynie wprost z postanowień Konstytucji, a ustawy mogą je co najwyżej konkretyzować.

Z uwagi na brzmienie art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zmianami), zgodnie z którym funkcję komitetu wyborczego partii politycznej pełni organ partii upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz, przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych nie mają także zastosowania przy udzielaniu zamówień na wykonanie zadań wyborczych przez komitet wyborczy partii politycznej.

- w sprawie dopuszczalności uzyskania pożyczki środków finansowych od partii politycznej przez komitet wyborczy kandydata na Prezydenta RP zajęła stanowisko, że partia polityczna, jako osoba prawna, zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta RP (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, ze zm.) może przekazywać środki na cele kampanii wyborczej prowadzonej przez komitet wyborczy kandydata na Prezydenta RP. Należy przez to rozumieć wsparcie finansowe bezzwrotne, w wysokości nielimitowanej, na co potwierdza ust. 6 wskazanego artykułu.

Nadto, trzeba mieć na uwadze, iż w świetle przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857, ze zm.) udział partii politycznej w finansowaniu wyborów Prezydenta RP musi odbywać się w trybie i w sposób określony w art. 35 ust. 1 i 2 tej ustawy. Partia polityczna musi posiadać Fundusz Wyborczy, z którego środki przekazywane są na rachunek bankowy komitetu wyborczego.

Zarówno przepisy ustawy o partiach politycznych, jak i ustawy o wyborze Prezydenta, nie przewidują innej możliwości wsparcia finansowego przez partię polityczną, jak tylko przekazanie środków z Funduszu Wyborczego. Nieuprawnione jest w związku z tym pozyskanie pożyczki od partii politycznej jako źródła finansowania kampanii wyborczej kandydata na Prezydenta RP.

- na pytanie dotyczące możliwości zabezpieczenia kredytu zaciągniętego przez partię polityczną środkami finansowymi pochodzącymi z subwencji zajęła następujące stanowisko:

...Partia polityczna, zgodnie z art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857, ze zm.) może zaciągnąć kredyty bankowe na cele statutowe. Przepisy ustawy nie normują kwestii dotyczących zabezpieczenia kredytu, należy zatem przyjąć, że zawarcie umowy kredytowej z partią polityczną następuje na zasadach ogólnych. Zabezpieczeniem kredytu mogą być środki finansowe pochodzące z subwencji, które – zgodnie z art. 29 ust. 4 ustawy – partia ma obowiązek gromadzić na osobnym subkoncie rachunku bankowego. W razie zaistnienia okoliczności uzasadnia-

jących pokrycie zobowiązań ze środków subwencji nie ma przeszkód prawnych wykorzystania ich na spłatę kredytu.

Odrębną sprawą jest cesja przysługującego partii prawa do subwencji za 2004 r. na rzecz banku, w drodze przekazania środków z subwencji bezpośrednio na wskazany rachunek należący do banku. Państwowa Komisja Wyborcza wyraża opinię, że w świetle przepisów ustawy o partiach politycznych, a w szczególności art. 29 ust. 4, przekazanie środków subwencji na rachunek bankowy, którego posiadaczem nie jest partia polityczna naruszałoby wskazany przepis ustawy.

Powyższą opinię uzasadnia także fakt, że na podstawie art. 34 ustawy partia polityczna jest zobowiązana do sporządzenia rocznego sprawozdania o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach, tj. o obrotach na subkoncie subwencji. W przypadku przekazania środków subwencji na inny rachunek partii lub rachunek innego posiadacza, dane zawarte w rocznej informacji o otrzymanej subwencji byłyby niezgodne z historią rachunku bankowego subwencji, służącą do weryfikacji danych przy wykonywaniu kontroli.

Ponadto, na podstawie art. 31 ust. 3 w związku z art. 45 ustawy, w roku kalendarzowym partia polityczna może utracić prawo do subwencji w sytuacjach opisanych w powyższych przepisach.

Subwencja jest świadczeniem publiczno-prawnym należnym partii politycznej z budżetu państwa. Dopóki nie zostanie przekazana przez Ministra Finansów na konto partii, nie może być wymagalna.